

D • N

14/12 1955

Atomvapnen och försvarsviljan

Den tidigare omnämnda opinionsundersökningen rörande utrikespolitik och försvar i oktober detta år gav på några punkter ytterst betydelsefulla, delvis oroande resultat. Den säkerligen realistiska uppfattningen att Sverige sannolikt inte kan stå utanför ett storkrig visade sig vara tämligen allmänt omfattad. Av dem som tog ställning till denna fråga ansåg endast 22 procent att Sverige hade ganska eller mycket stora möjligheter att stå utanför, medan 70 procent ansåg att möjligheterna var ganska eller mycket små. Detta innebär att den pessimistiska åsikten starkt vunnit terräng under de senaste åren; 1952 var motsvarande procentsiffror 27 och 61. Det innebär också att den svenska allmänheten med överväldigande majoritet underkände den föreställning — om Sveriges stora utsikter att hålla sig utanför — som är den officiellt propagerade och som måste betraktas som det väsentliga motivet till vår nuvarande, isolationistiska utrikespolitik.

Andra svar tydde på att försvarsviljan — i nu föreliggande läge — är långtifrån stark och enhetlig. På frågan om vi vid ett anfall skall "göra väpnat motstånd även om utgången för oss ter sig oviss" svarade visserligen 72 procent ja och endast 10 procent nej (de övriga svarade inte eller ansåg att man borde handla "efter omständigheterna"). Men redan detta angav ett försvagande av motståndsviljan; 1952 hade siffrorna varit 79 och 6 procent. Och om den ställda frågan kombinerades med antagandet att motståndaren hotade med atomstridsmedel, framträdde en betydande osäkerhet eller defaitism. Endast 32 procent förklarade sig ovillkorligt vara anhängare av väpnat motstånd, medan nästan lika många, 30 procent, ansåg att vi inte borde göra motstånd; de övriga svarade ej eller förordade hand-

lande "efter omständigheterna". Synnerligen beaktansvärt är att svaren tre år tidigare tytt på en vida starkare motståndsvilja; 56 procent hade då uttalat sig för väpnat motstånd, blott 15 procent för att motståndet skulle nedläggas.

I Dagens Nyheter har vi länge hävdats att Sverige måste anskaffa eller tillförsäkra sig möjligheten att erhålla atomvapen, närmast de s. k. taktiska atomvapen som främst är avsedda för defensivt bruk. Överbefälhavarens betänkande för ett år sedan klarlade nödvändigheten av att så göra; i detta betänkande fastslås med all önskvärd tydlighet att vår möjlighet till försvar — under alla förhållanden ringa utan hjälp utifrån — blir katastrofalt liten utan tillgång till taktiska atomvapen. Opinionsundersökningen denna höst är ett starkt motiv i samma riktning. Den klargör det i och för sig självfallna att den psykologiska försvarsviljan sammanhänger med försvarets faktiska styrka. Om försvaret är så dåligt att det praktiskt taget innebär försvarslöshet — och detta är fallet om s. k. konventionella vapen ställs mot atomvapen — förlorar folk motståndsviljan, ty ett helt hopplöst motstånd blir ett skenmotstånd. Ätminstone en strimma av hopp, någon tro på utsikter till framgång kräver försvarsviljan; endast politiker som ger uppvisningar i

exaltation kan påstå att vi skall slåss med iver och kraft oberoende av försvarsförmågan. En officersaspirant lär en gång vid en examen ha tillfrågats vad han skulle ge för order om han med ett kompani infanteri befann sig på en skoglös holme, omgiven av fientliga krigsfartyg. "Jag skulle kommendera korum", blev svaret. Det svaret är det enda riktiga, det vet alla reflekterande människor, men vår politik kan drivas blott i undvikandets, tystnadens och halvlögnernas skymning.

Erinringarna om att även vår psykologiska beredskap — liksom den materiella, på vilken motståndsviljan bygger — fordrar åtgärder för erhållande av taktiska atombomber har mötts med den stumhet eller de kringgående rörelser som är det oförsvarligas försvarsmetoder. Låt oss ta en reflexion ur regeringsorganet. "Omfattningen av den fientliga atombombningen — den man är rädd för — blir sannolikt inte mindre genom att vi själva förfogar över samma vapen, snarare större." Tänk över den satsen! Ju starkare vi är, desto starkare kommer vår motståndares angrepp att vara, det är vad den innebär. Konsekvensen: ju mindre vapen, desto svagare angrepp, inga vapen, så blir det inget angrepp alls.

Det är glädjande att Ny Militär Tidskrift nu tagit upp dessa frågor till ingående behandling och debatt. För dagen föreligger i tidskriften en ledande artikel i ämnet och en längre, utredande framställning av överstelöjtnant Ake Mangård; utförliga citat och referat ges nedan i Pressgrannar. Vi skall i morgon fortsätta diskussionen av problemet. Vi hoppas att det denna gång inte skall vara möjligt att undgå ett meningsutbyte.